

БІЛІНГВІЗМ ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ КОМПОНЕНТІВ ФОРМУВАННЯ РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Товчигречка Л.В., СДПУ ім. А.С.Макаренка

Зміна геополітичної та соціокультурної ситуації в сучасному світі веде до зростання інтересу до вивчення мов як важливого компоненту змісту професійної підготовки майбутніх спеціалістів. Таким чином білінгвізм та мультилінгвізм стали характерною рисою сучасної людини та сучасної культури. Класичним вважається визначення У. Вайнрайха, де він стверджує, що білінгвізм – це володіння двома мовами та поперемінне їх використання залежно від умов спілкування. Проте, в лінгвістичній літературі існують різні трактування терміну білінгвізм: одна група вчених вважає білінгвами тих, хто засвоїв другу мову здебільшого у природному оточенні паралельно з рідною мовою; інша вважає білінгвами всіх тих, хто вивчає одну чи кілька іноземних мов в організованій формі в певному навчальному закладі; результатом цього процесу є штучний білінгвізм.

У випадку названих типів білінгвізму процес формування умінь використання двох мовних систем розвивається в одному напрямку, проте його етапи не співпадають: у випадку штучного білінгвізму розвиток умінь та навичок в оволодінні двома мовними системами реалізується виходячи з різних точок: на початку навчальної діяльності уміння та навички системи рідної мови значною мірою вже сформовані у студентів і потребують лише удосконалення, в той час як формування навичок та умінь використання системи другої мови знаходиться на початковому етапі. Ми розглядаємо саме штучний білінгвізм як один з основних компонентів формування розвиненої особистості, здатної до ефективної самореалізації в сучасних умовах. Оскільки навички та вміння штучного білінгвізму формуються в рамках навчального закладу, в межах чітко визначених навчальних програм, доцільним на наш погляд є виокремити етапи формування білінгвістичних умінь студентів.

На першому етапі навчання іноземній мові домінують роль у мовленні білінгва буде відігравати рідна мова. На цьому етапі

можна говорити про субординативний білінгвізм, який характеризується багатьма помилками, особливо граматичними. На цьому етапі білінгв не засвоїв досить міцно другу мовну систему і його мовлення підпорядковується аналогічним механізмам рідної мови. На вищому етапі оволодіння іноземною мовою співвідношення між уміннями та навичками в рідній та іноземній мові зрівнюється, оскільки білінгв однаково добре володіє обома мовними системами. На цьому етапі штучний білінгвізм наближається до координативного, проте досить рідко досягає подібного рівня. Це явище пояснюється тим, що, якщо іноземну мову вивчають в чужому лінгвістичному середовищі, незважаючи на те, що білінгв абсолютно правильно говорить даною мовою, дуже важко здійснити попередження чи виправлення помилок. Адже не досить знати ту чи іншу мову лише з граматичної чи лексичної точок зору для розуміння повідомлення. Необхідно мати і загальні знання з культури тієї країни, мову якої вивчаємо.

Таким чином, оволодіння другою мовою повинно вести до оволодіння її функціями, що забезпечують її використання як засобу спілкування. Для успішної комунікації учасники спілкування повинні досягти такого рівня комунікативної компетенції, при якому вони, за словами Ж. Луїса, розуміють, «коли потрібно говорити і коли ні, про що ти можеш говорити, з ким, в який момент, де і яким чином». Тому засвоєння другої мови, природним чи штучним шляхом, повинно мати кінцевою метою набуття тієї функції, яка забезпечує користування нею як засобом спілкування.

НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ЯК ОБ'ЄКТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Галімова І.В., СДПУ ім. А.С.Макаренка

Перспектива інтеграції системи освіти України в європейський освітній простір має стати одним з пріоритетів розвитку нашого суспільства і держави. Проте, нині існує проблема підвищення ролі кількісних і якісних характеристик національної системи освіти. Потрібні нові підходи до організації навчального